

végre a többi is? A nankingi angol-amerikai incidensnél még lehetett azt mondani, hogy Japán a hadműveletek során nem vette észre, hogy ott angol és amerikai hajók is vannak.

De most a hadműveletek színhelyét áttették Hongkong mellé, ami angol gyarmat és ahol elkerülhetetlen lesz, hogy újabb véres incidensek forduljanak elő.

Japán mindent egy kártyára tett fel. És eddig minden sikerült neki. Ez a siker möhöz és féktelenné teszi és úgy érzi, hogy a Tanaka tervet, amely egy évszázadra szóló külpolitikai program, talán sokkal gyorsabban is meg lehet valósítani.

Egy nagy világdráma nyitányát jelenti a japán-kínai konfliktus. Egy világdráma, amely azonban nemcsak Japán és Kína, hanem a japán világhíradalom és az angol világhíradalom közti küzdelmet, hanem a sárga és fehér emberfajta harcát is jelenti.

Annyit beszélünk, annyit fantáziáltunk arról, vajjon lesz-e, milyen lesz a sárga veszedelem. És ma itt van. Itt a sárga veszedelem! Bár egyelőre csak sárgák harcolnak sárgák ellen, de ez csak bevezetőjét jelenti a nagy világmérfőzésnek. Ki legyen az úr, a sárga, vagy a fehér emberfajta? Ha így vetjük fel a kérdést, az teljesen igazságtalan. Sem az egyiket, sem a másikat nem illeti meg az egymáson való uralkodás joga.

De ha nem fékezik meg a sárgák világhuralomra törő mohó étvágyát, akkor többé nem lesz meg a fehér emberiség számára az a lehetőség, hogy a ki-egyenlítés büles megegyezésével intézze el a világhegemónia sorsát,

akkor mindent el fog önteni a sárga áradat és meg fog valósulni Tanaka álma, amely nem az egész emberiség, hanem egy fajta számára követeli az uralmat a többi fölött.

Ebből a világfilozófiai szemszögből kell megítélni a japán-kínai konfliktust és ezzel kapcsolatban a fehér népek ezidőszentini tehetetlen bénaságának végzetes következményeit.

Polonyi György

KÉT VERS

Egy kötet régi versről

Van egy zöldfeles drága kicsi könyvem,
Megsárgult lapjára ráperreg a könnyem,
Csak annyit írtak a belső címlapjára
Egyenes betűkkel: Kölcsey Borbála.

Kisleány volt, aki ezt a nevet írta,
Vidám, játszi ujjal, nem sóhajtván, sírva.
Aztán aláhúzta, úgy kacagott rája,
(Látom az írásról): Kölcsey Borbála.

Hányszor olvashatta ezt a könyvet végig,
Keresve benne újat, szeretve a régít.
Csillogott a kis könyv arany círádjára,
Áll a büszke írás: Kölcsey Borbála.

Nekem adta aztán egyszer a kis könyvet,
Ha kinyitom, szemem előntik a könnyek,
Ráborulok sírva legelső lapjára.
Csak annyit olvastam: Kölcsey Borbála.

Multam, jelenem

Fehér ruhában valceroltam én
És bámultam a tarka, nagy világot
Könnyű, rózsaszín mámorok ködén.
S míg ifjú ajkam csókot várt üdén,
Lábam virágos szőnyegekre hágott,
Mert az egem napos.
Világoskék volt, arany csillagos.

De az az álom elszállt messze, messze,
Én ma szemébe nézek a világnak.
Számomra üres csönd, sok tarka este.
Nem bánám, ha száz hadnagy várna, lesne,
Csak süttogom egy elhervadt virágnak:
Hogy tánt egem napos.
Világoskék volt, arany csillagos.

Szaplonczay Zsófi

RÉGI URAK VISELT DOLGAI

Írta: KUN ANDOR

A közelmúlt egy-két érdekes, értékes, kedves szereplőjéről lesz itt szó. Mind elporlott már. Ki előbb, ki utóbb. És másfajta emberek léptek nyomukba. Hiszen a világ nem áll egy helyben, folyton forog. Egyiknek tetszik a változás, másoknak nem. Régi emberek visszamenekednek a multhoz, annak emlékében élnek. Az új emberek pedig olyan érdeklődéssel figyelnek rá, mintha más csillagzatról hallanának híreket. Ez a mult azonban mindenképpen szebb volt a mánál, hiszen egy fejlődő, reményekkel telt integer országra sültött annak napja. Ezért voltak urabbak, emberebbek azok, akik akkor éltek.

Hoitsy Pál

Hoitsy Pál a legnagyobb emberek egyike volt. Elsőrangú csillagász, ásványtudós, bányászakértő. Eredeti hivatására: latin-görög nyelvtanár. Rengeteg érdekes tárcát írt. Történelmi munkákat is és egy becses államregényt. Rendíthetetlen kuruc volt. Hosszú időn át képviselő, majd pártja al-elnöke. Szerkesztője a kitűnő Vasárnapi Ujság-nak. Elnöke előbb a Hírlapírók Nyugdíjintézetének, majd az Otthon Írók és Hírlapírók Körének. Egyik igazgatója az Országos Kaszinónak.

Hoitsynál finnyásabb jellemű, kifogástalanabb korrektségű úr nagyon kevés járt közöttünk. A képviselőseget is komolyan vette. Soha egy fillért nem adott etetésre-italásra. Vesztegetésre. Amikor utóljára lépett fel Pápán, az utolsó percekben igen kis pénzzel megnyerhette volna a csatát, de amikor főként a pénzt kért tőle, a különben igen gavallér úr felháborodva utasította vissza:

— Pénzt vesztegetésre, hogy gondolhat illet, egy fillért sem, én olyan maradtamot nem fogadok el, amelyikhez vesztegetés szennye tapad.

És inkább megbukott. Könnyű volt neki, mert arany volt a jelleme. Ugyan, adobta oda egész vagyonát, amikor Erdélyben egy aranybánya-vállalkozása nem sikerült, hogy a részvényesek ne károsodjanak. Ugyanígy nem vállalta a MÁV elnökiigazgatói állását s később, amikor anyagi helyzete megromlott, a budapesti nagytrafikot sem vállalta, aminek elfogadására rá akarták bírni.

Amikor ellenzékiekedését kifogásolták ifjú korában, odadobta tanári állását. Amikor a hadsereg kérdésében szembehelyezkedett a királyi nemzetével: lemondott zseni-tiszti rangjáról és elhajította magától a doktori címet is, amikor főhercegeket kezdek díszdoktorokká kinevezni. Nem is használta e címet többé soha, csak temetésekor állott címere fölött az a felírás, hogy dr. Domályosi Hoitsy Pál.

Hoitsy Pál magyarázta, hogy minden korszakot jellemez az is, hogy milyen dohányzási mód divatos. Amikor a csibuk volt divatos, akkor nyugodtak, kényelmesek, derűs életfilozófiájuk, békülékenyek voltak az emberek. Aki csibukozik, az nyugodt és kényelmes ember, mert a hosszúszerű csibuknál egy helyben kell ülni, nem lehet mozogni, de türelmesnek is kell lenni, mert a pipa hamar kialszik és sokáig tart meggyújtása. Derűs életfilozófiájának kell lenni, mert aki csibukozik, az nem gondolhat másra, csak a pipájára, hiszen folyton azt kell figyelnie, hogy ki ne aludjon benne a tűz. Az ideges vagy dühös ember izeg-mozog, gesztikulál, a csibukozó azonban nem izeghet, nem gesztikulálhat, el van annak a keze foglalva a pipával.

A régi világ nyugodt volt, kedélyes, kényelmes, derűs, ezért volt a divatja akkor — a csibuknak. Azután jött a szivar divatja korszaka. Ekkor már lehetett izegni-mozogni, gesztikulálni, másfelé gondolni, mert a szivar nem foglalja el az ember testét-lelkét. De még a szivar elszívásához is türelem kell.

Most azonban jött a cigaretta korszaka. Egy kis semmiség, amit percek alatt, sőt másodpercek alatt szív ki az ember, párat szípozik csak, aztán eldobja, nem köti az le, nem kényszeríti kényelemre, vele való tördelésre, időbe se kerül az elszívása. Ez a cigaretta a mi kényelmetlen, derűtlen, ideges, lázas sietségű korszakunk szimbóluma.

Kerkápoly Károly

Kerkápoly volt Magyarország legtehetségesebb és legszerencsésebb pénzügyminisztere. Még képviselő korában, mint hadügyi előadó referált a királynak. Ferenc Józsefet meglepték e „civilista” katonai ismeretei.

— Mióta foglalkozik ön katonai ügyekkel?

— Tizennégy nap óta — volt a válasz.

Hja, aminek Kerkápoly nekifeküdt — írta akkor Eötvös Károly —, azt meg is tanulata. Tizennégy nap alatt kívülről tudta, hány öl posztó kell egy ezred felruházására, hány fényes gomb, hány rőt zsinór, hány mázsa talpbőr, mi ennek az ára, meddig tart egy pár bakancs, hány komiszkenyér esik hetenként egy kompániára. mibe kerül egy font lőpor, hány töltés kell el egy óra alatt, ha hat zászlóalj folyton tüzel s tizenhárom lövést ad le minden legény egy percben, leszámítva azoknak százalékát, kik átlag hasfájást kapnak s félreállnak, milyen százalékarányban döglenek el a katonalovak, végre hány millióba fog kerülni, ha százezer főre menend a honvédsereg. És az egész számtómkeleget úgy tudta odavágni a hallgatóság fejéhez, hogy csakúgy zúgott bele.

Kerkápoly Károly pénzügyminisztersége alatt történt, hogy az állam pénztára anynyira kiürült, mint Dobzse László óta még soha; a legszükségesebb apró fizetések okáért a Lánchíd kasszájában összegyűlt egynehány mázsa rozsdás rézkrajcárt vittek fel szekéren a várba. Kerkápoly önmegmértősége hát igen megleszte azt a tisztviselőt, aki valami régi írások között fölfedezte, hogy Baja városa a negyvenes évek eleje óta tartozik az országnak tudja Isten micsoda pénzzel: s ez a summa azóta harmincezer forintba szaporodott a kamatokkal.

A minisztérium azonnal felszólította nemcsak Baja városát, hogy fizessen. A Sugovica partján nagy lett a rémület. Hiszen arra az adósságra már a legidősebb emberek sem emlékeztek. Ej, legjobb hallgatni és nem fizetni: hátha mégis megfedekeznek a dolgról és megint nem bolygatják vagy barminc esztendeig. Kerkápoly azonban nem volt feledékeny ember: Egy hét múlva árverést tüzetett ki a város ellen.

No erre azután igazán megijedt a municipality. És feljött Budapestre egy huszonöttagú diszruhás küldöttség, a miniszter-elvezettelte magát Baja képviselőjével, Tóth Kálmánnal. A polgármester gyönyörűen megfogalmazott beszédet kezdett intélni a kegyelmes úrhoz. Kerkápoly azonban nem várta be az első körmondat második tagját sem, hanem közbevágott:

— Ej, ha nem fizetnek az urak, hát elcicáltatom a fejük fölött a vármegyeházat,

Rigó Ferenc

Rigó Ferenc típusa volt a régi, csökönyös, rendíthetetlen negyvennyolcas kurucnak. Egyébként nyers modora ellenére is művelt és igen korrekt úr volt. Hosszú ideig képviselte a bihari kerületet. Sokáig tréfás szólás-mondás volt az, hogy mit sügött Rigó Ferenc a Khuen-fülébe? Füldéki kaszinókban, pesti kávéházakban pontosan tudták is, jó magyarmiskásan ki is mondták azt a nyomdafestéket nem tűrő mondatot, amit Rigó Ferenc, ez a magyar ruhában járó Mokány Berci-figurájú negyvennyolcas képviselő a Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök fülébe sügött, amikor az nagy botránnyal között bemutatkozott a magyar parlamentben. Meg kell jegyezni, hogy Rigó csak figurára s modorra volt ilyen eredeti ember, egyébként művelt úr volt s korrekt gentleman.

A képviselőház ama zivataros ülésén nagy sípolás, dobolás, üvöltözés fűlsiketítő zaja közben odalépett ugyanis Rigó Ferenc bátyánk a miniszterelnökhöz és az ő öblös hangján úgy „sügött” az előkelő, jómodorú és választékos magyar fülébe, hogy az túlharogta még azt a pokoli lármát is. Elképzelhető, hogy mennyire meglepődött mindenki ezen a ságáson — ami jó bakakápláros nyelven akarta valahová vész-aküldeni a miniszterelnököt — ezt a finom urat, aki aranygyapjas lovag is volt s aki olyan jóúr tudott lenni, hogy nemcsak ehhez hasonlóval nem traktálta soha senki, de még a legártatlanabb kértelműséget sem merte előtte soha megengedni magának egy híve sem.

A király módfelett dühös volt, amikor Khuen-Héderváry jelentette neki az esetet. Felháborította, hogy tintatartókat dobáltak a képviselők az ő miniszterelnökehez, azt valóságos tettelesen inzultáltak és sebeket is szenvedett a magyar parlamentben az ő miniszterelnöke. Az ő valóságos belső titkos tanácsosa! Az ő aranygyapjas lovagja! Egy gróf! Egy zászlósúr!

Ferenc József igen kényes úr volt, aki igen sokat adott a tekintélyre. Most mégis azt a parancsot adta miniszterelnökének, hogy ne hívja ki párbajra bántalmazóit.

— Őt semmiféle sértés nem érte... Azok-

nak az embereknek a sértése semmi... azok nem sérthetnek meg egy aranygyapjas lovagot... Nem történt semmi... egyszerű büncselekmény történt...

Khuen-Héderváry beszélt ezt el akkori bizalmasainak és azt is, hogy a király faggatta őt, mondja meg: mit sügött a fülébe Rigó? Khuen szabadkozott, kitérő feleleteket adott. Ferenc Józseffel nem lehet tréfálni, senki sem mondhatja ki nyíltan azt előtte, amit Rigó sügött. A király azonban mind ingerültebb lett s végül már követelte, hogy mondja meg nyíltan, mit sügött neki Rigó, azokkal a szavakkal, amiket Rigó használt... Mit volt mit tenni, Khuen utóvégre is kénytelen volt szóról-szóra, valóságosan elmondani, hogy:

— Felséges uram, Rigó azt sügta a fülémbe, hogy „hallja, atyafi, menjen az...”

És bizony kimondta Khuen, hogy mi volt az, ahová neki a Rigó utasítása szerint mennie kellett volna. Ferenc Józsefből egyszerre elpárolgott a düh. Elmosolyogta magát. Azután nevetni kezdett. Mind kitérőbb habolázással. Kacagott. Jóízűt. Tele torokból és csak annyit jegyzett meg:

— Ej, ej, ezek a magyarok mindig lehetlent kióvannak!

Ez pedig nem vice, nem kitalálás. Khuen maga beszélt el akkor híveinek.

Egy szál rózsza maradt az ősi birtokból

Almássy Pál, aki komoly szerepet vitt negyvennyolcban, összeesküvést szőtt az elnyomatás korában és a kiegyezés után képviselőházi elnök is lett, egyike volt kora legelső gavallérjának. Előkelő gondolkodású, finnyás és érzékeny, igazi magyar gentleman volt és már külső megjelenésében is igen díszítgált ember. Amikor például az elnyomatás korában elfogták az osztrák zsandárok, előbb elegáns magyar ruhát húzott, lakkeszimat, fehér kesztyűt és úgy verette lakkeszimat lábára, fehérkesztyűs kezére a bilincseket.

A gavalléros gazdálkodás és még inkább a sok baráti szívességből aláírt váltó azonban anyagilag tönkretették Almássy Pált. Kénytelen volt szép tiszabébi kastélyját eladni. Az új vevő nagyon kemény szerződést kötött és üzleti hidegséggel kezelte az ősi Almássy-birtok megvételét. A birtokátadáskor kénytelen volt Almássy Pál személyesen is jelen lenni és amikor az megtörtént, az új vevő a sok kicsinveskedés után gavalléros fináléval akarta lezárni az aktust s mosolyogva, édeskedve fordult Almássyhoz:

— Méltóságos uram, nagyon boldogga tenne, ha valamit elvinne emlékül. Valamit, ami méltóságodnak a legbecesebb volt... Talán egy értékes képet vagy kedvenc fogatát lovaszul... amit éppen parancsolni méltóztatik.

Almássy Pál megbiccentette a fejét és szólanul elsétált a családi sírbolthoz, onnan leszállított egy szál rózsát.

— Köszönöm, — mondta — ez volt nekem itt a legkedvesebb.

A hajhullás és kopaszodás megelőzése és gyógyítása

Ily címen most jelent meg, mint „Az orvoskozmetikus tanácsai” c. könyvsorozat II. kötele, dr. Grünbaum Ernő, a kiváló kozmetikus-orvos könyve. Ebből a hézagpótló munkából a laikus közönség is hasznos tudnivalókat meríthet a haj ápolása és gyógyítása céljából. Megtudhatják a nők és férfiak, hogy miképpen előzhetik meg a kóros hajhullást és hogyan kerülhetik el a részleges vagy teljes kopaszodást. Kimutatja a szerző, hogy milyen káros az a tévhit, hogy a kopaszodás ellen nincs orvosság, holott a legtöbb esetben fel lehet tartóztatni a kóros méretű hajhullást. Akik adnak jó megjelenésükre és kifogástalan külsejükre, bizonyára halásan fogadják a kiváló szakorvosnak ezt az ismeretterjesztő könyvét.

Ütlevél nélkül! Karácsonyi társasutazásaink

Badgasteinba (1100 m)

dec. 23-tól jan. 2-ig 172 P-től
dec. 25-től jan. 4-ig

Semmeringre (1000 m)

dec. 23-tól jan. 2-ig 124 P-től
dec. 25-től jan. 2-ig

Mönichkirchenbe (1000 m)

dec. 23-tól dec. 27-ig 68 P-től

Felvilágosítás és jelentkezés:

MAGYAR
HIRLAP

Utazási
Osztályának
VI., Aradi uccán 10.
Telefon: 110 241